

ORKESTER: ZACHARIAS OCH ANDRA TYSKA MÄSTARE

Torsdag **18** oktober 2012 kl **17.00**

Fredag **19** oktober 2012 kl **19.00**

Artisten, Sjöströmsalen

University of Gothenburg Symphony Orchestra

Dirigent och solist: Christian Zacharias

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HÖGSKOLAN FÖR SCEN OCH MUSIK

PROGRAM

Carl Maria von Weber (1786–1826)

Uvertyr till **Friskyttan**

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Pianokonsert nr 2 B-dur op 19

Allegro con brio

Adagio

Rondo: Molto allegro

PAUS

Robert Schumann (1810–1856)

Symfoni nr 2 C-dur op 61 *

Sostenuto assai. Allegro ma non troppo

Scherzo: Allegro vivace

Adagio espressivo

Allegro molto vivace

* Spelas på torsdag 18 oktober kl 17.

Kom ihåg att stänga av din telefon.
Fotografering och inspelning vid evenemanget är inte tillåten.

CHRISTIAN ZACHARIAS, DIRIGENT OCH SOLIST

Christian Zacharias hör till vår tids stora pianister med framför allt repertoar från 1700- och 1800-talen på sitt program. Som kammarmusiker samarbetar han med de allra mest framstående ensemblerna som t ex Alban Bergkvartetten och cellisten Heinrich Schiff.

De senaste 20 åren har han dirigerat alltmer och idag är han lika efterfrågad i den egenskapen. Till hans specialiteter hör att dirigera och vara solist samtidigt, en tradition från den wienklasiska epoken.

Christian Zacharias är chefsdirigent för Orchestre de Chambre de Lausanne sedan 2000, förste gästdirigent hos Göteborgs Symfoniker sedan 2002 och en av flera konstnärliga ledare för St Paul Chamber Orchestra i USA sedan 2008. Han har under många år turnerat världen runt. Under innevarande säsong spelar han t ex med Boston

Symphony Orchestra, Hallé Orchestra Manchester, Deutsche Symphonie Orchester Berlin, Orquesta Nacional de España och Orchestre National de France som dirigent och pianist. Nyligen utsågs han till konstnärlig ledare för International Radio Orchestras' Festival i Bukarest.

Christian Zacharias har gjort många prisbelönta skivinspelningar och fått mängder av utmärkelser. Han har också arbetat som pedagog i olika sammanhang med masterclasses och föreläsningar.

2010 utsågs Christian Zacharias till gästprofessor i orkesterspel på Högskolan för scen och musik

Detta är hans första möte som dirigent och solist med University of Gothenburg Symphony Orchestra.

UNIVERSITY OF GOTHENBURG SYMPHONY ORCHESTRA

Orkestern består av studenterna vid den tvååriga internationella masterutbildningen i symfoniskt orkesterspel vid Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet. Läsåret 2012/13 deltar studenter från tretton länder.

Den unika utbildningen bedrivs i samverkan med Göteborgs Symfoniker och GöteborgsOperan med syfte att förbereda studenterna för arbetet som professionella orkestermusiker i internationell miljö.

Förutom teoretiska ämnen, kammarmusik och lektioner på det egna instrumentet innehåller masterutbildningen varje läsår åtta orkesterproduktioner med sammanlagt ca. femton offentliga konserter. Till dessa engageras internationellt välkända dirigenter och solister. På senare tid har t ex Shao-Chia Lü, Olaf Henzold, Shi-Yeon Sung, Christian Badea, Roland Kluttig, Eri Klas och Christian Zacharias gästat orkestern. Bland solisterna märks bl a Roland Pöntinen, piano, Malin Broman, violin och sångerskorna Monica Groop och Kristina Hansson.

Varje år samarbetar orkestern också med operautbildningen vid Högskolan för scen och musik. De senaste operaproduktionerna har varit Figaros bröllop av Mozart och Den italienska halmhatten av Nino Rota.

Konstnärlig och pedagogisk ledare för utbildningen är professor Kjell Ingebretsen, hovkapellmästare och tidigare bl a chef för GöteborgsOperan.

Orkestern är en ambassadör för Göteborgs universitet som stöder konsert- och turnéverksamheten.

Vid varje konsertproduktion kompletteras orkestern med andra studenter för att nå den storlek som behövs för den aktuella produktionen. Idag deltar studenterna från kandidatutbildningen inriktning klassisk musik. Den treåriga studietiden fokuseras på kammarmusikspel och individuell utveckling på instrumentet men varje läsår deltar studenterna också i ett eller flera orkesterprojekt tillsammans med masterutbildningen.

PROGRAMKOMMENTARER

CARL MARIA VON WEBER: UVERTYR TILL FRISKYTEN

Carl Maria (von) Weber var kusin till Mozarts hustru Constanze, men Mozart dog när Carl bara var fem år gammal, så Weber hör till en nyare tid, och hade inga kontakter med Mozart. För övrigt hade han ingen som helst rätt att kalla sig ”von”, men märkte väl att det gav honom viss status. Weber brukar betraktas som länken mellan Beethoven och Wagner, och som den romantiska operans skapare. Han genomstrade gärna sina operor med naturmystik och tyska folksagor, inte sällan berikad med en färggrann orkesterpalett, och han hade en genuin förmåga att skildra dramatik från scenen. Men så var han praktiskt taget också uppvuxen på en teater eftersom hans far arbetade som kringresande teatermusiker. Sina teoretiska kunskaper fick han främst genom studier för Joseph Haydns bror Michael.

Med operan *Friskyten* revolutionerade han operakonsten. Den uruppfördes i Berlin 1821

och blev genast en världssuccé. Han hade flyttat ut handlingen (som tilldrar sig i Böhmen i mitten av 1700-talet) i den djupa skogen, gärna med skrämmande scener i trolskt månsken. Han lät det vanliga folket ta plats på scenen i form av jägare och smeder – och här figurerar även djävulen själv när han ska gjuta de kulor som aldrig missar sitt mål. Med dem skulle han väl kunna vinna sin älskade! Fast han tvingades ju istället lämna själen i pant. Här händer åtskilliga övernaturliga ting! Ja, handlingen är sannerligen spännande, men även full av humor – och med mängder av lysande musik. Redan i uvertyren får man en föraning om vad som komma skall. Många av de melodier som efter hand dyker upp i operan presenteras nämligen redan här. Men uvertyren är mer än ett potpurri, det är snarare fråga om en genomkomponerad tondikt full av vitalitet.

LUDWIG VAN BEETHOVEN: PIANOKONSERT NR 2 B-DUR OP 19

Ludwig van Beethoven lärde sig spela många instrument, men det var pianot som gav honom inspiration och livsglädje. Det var också inom pianomusik (solo, kammarmusik, konserter) han kom att leda in musikhistorien längs nya vägar. Det började redan hemma i Bonn där han som sjuåring debuterade som solist i ”olika pianokonserter”, som det presenterades i pressen, den 26 mars 1778.

Som fjortonåring skrev han en hel, onumrerad, pianokonsert i Ess-dur (WoO 4, Werk ohne Opus, en katalog över Beethovens icke opusnumrerade verk som 1955 gavs ut av Halm/Kinsky) som dessvärre bara finns bevarad i form av solostämman med antydningar till instrumentering. Men i Bonn skrev han ytterligare en konsert innan han lämnade barndomsstaden för att för gott slå sig ner i Wien 1792. Men denna konsert i B-dur hade ännu lång väg att vandra innan den fått sin slutgiltiga utformning. Fram till 1795 försåg han den med en helt ny långsam sats och han bytte även ut sluttrondot i B-dur, som numera finns som ett separat stycke (WoO 6), mot en helt ny final. Det var denna version han uruppförde under sin offentliga debut i Wien, under en välgörenhetskonsert på Burgtheater den 18 december 1795. Men 1798 reviderade han konserten på nytt, troligen inför ett framförande i Prag, och det var denna version han gav till tryckeriet för publicering.

Under alla år hade han alltså behållit materialet för sig själv, väl medveten om att man redan vid denna tid gjorde piratupplagor. Om musiken var okänd skulle den dessutom göra större verkan vid konserttillfällena. Det var sedan först 1801 konserten verkligen trycktes, och det var först då han äntligen skrev ner

solostämman, vilken han under framträdandena spelat helt ur minnet. Viktigast för honom var alltså att ha en repertoar som han var helt ensam om.

I kontakten med förlaget Hoffmeister & Kühnel skrev han i december 1800: ”Jag uppskattar värdet till endast tio dukater emedan jag ... inte anser att det är en av mina bästa”. Faktum är att han vid den här tiden redan hade hunnit skriva ytterligare en pianokonsert, den i C-dur, och eftersom den redan kommit ut från trycket som opus 15, fick den äldre konserten heta nr 2 och få opusnumret 19.

Om man tycker att B-durkonserten har mycket av Mozart i sig, så är det inte alls konstigt. Det var bara fyra år sedan Mozart gått ur tiden och den unge Beethoven hade ännu inte funnit sin egen stil. Mozarts då tio år gamla pianokonsert nr 18 går i samma tonart och har exakt samma instrumentering: 1 oboe, 2 vardera av flöjter, oboer och horn samt stråkar.

I det inledande orkesteruttitt presenteras ett stort omfång toner, och även senare i satsen dyker det upp konstnärligt välmotiverade motiv med tonartsfrämmande toner. Liksom första satsen innehåller också Adagiosatsen mer finess än den sorgfria ytan låter påskina. Den till synes konventionella, med dekorativa arabesker utsmyckade långsamma satsen förebådar i själva verket romantiker som Schubert och Mendelssohn med sina spännande modulationer i främmande tonarter. Den kan sägas vara hymnliknande men ger både plats för kontemplation och kraftfulla orkesteraccenter. Finalen, ett rondo fullt med gränslös energi, är mer jordnära, bjuder på ett strålande glatt humör och många eleganta överraskningar.

ROBERT SCHUMANN: SYMFONI NR 2 C-DUR OP 61

Att skriva en symfoni blev under 1800-talet något av tonsättarnas mandomsprov, en uppgift ibland fylld av fruktan och skräck. Johannes Brahms kände sig inte mogen för denna utmaning förrän han var i fyrtioårsåldern, och Schumann gav upp en rad ungdomliga försök för att på detta sätt bevisa för sin älskade Clara (och kanske ännu mer för hennes krävande far) att han faktiskt var en "riktig" tonsättare. Det dröjde till 1841 innan hans första fullbordade symfoni var färdig.

Fyra år senare var han beredd att ge sig i kast med den symfoni som kommit att kallas nr 2 (C-dur op 61). Arbetet gick mycket snabbt och kompositionsarbetet var klart på fjorton dagar i december. Men sedan fick han påtagliga problem att orkestrera verket, så det blev ändå inte färdigt förrän tre veckor innan första framförandet. Hans gode vän och kollega Felix Mendelssohn dirigerade Gewandhausorkestern i Leipzig när symfonin uruppfördes den 5 november 1846.

Detta var en pressande tid för Schumann. Han hade 1845 drabbats av ett svårt nervsammanbrott, ett förebud om den mentalsjukdom som elva år senare skulle lägga honom i graven. Han hade haft problem att fullfölja sina arbetsuppgifter i Leipzig, och därför slagit sig ner i Dresden i oktober 1844. Han menade att enda sättet att befria sig från ångest och

ljudhallucinationer var att ägna sig åt ett intensivt skapande arbete. I september skrev han till Mendelssohn: "sedan en tid pukar och trumpetar det inne i mig, men jag vet inte vad det ska bli av det." Med uppståndande av alla krafter arbetade han sig faktiskt ut ur krisen. "Jag kände mig sannerligen mycket bättre, när jag var färdig med verket."

Han var energisk, optimistisk och extatisk. Han arbetade målmedvetet med sträng disciplin, och han hade god nytta av sina tidigare studier i Bachs kontrapunkt. I själva verket skapade han härmed sin enda riktiga, klassiska symfoni, för vilken Beethoven säkert stått modell. Men trots det formella beroendet blev det ett synnerligen personligt mästerverk. Kritiken fann symfonin nymodig och egendomlig, men samtidigt imponerande. Själv upptäckte han efter uruppförandet några svagheter som han justerade; han lade bland annat till de tre trombonerna i yttersatserna. Därefter kunde symfonin spelas på nytt elva dagar senare.

I första satsens introduktion hittar man de element som utvecklas symfoniskt i resten av satsen. I det energiska scherzot hittar man två kontrasterande mellandelar – sällan har Schumann varit på så gott humör. Adagiot är dunkelt gripande och finalen kan ses som tonsättarens triumf över att ha tagit sig igenom krisen.

Programkommentarer: Stig Jacobsson

MEDVERKANDE

VIOLIN I

Marja Inkinen
Elise Marie Endresen
Emilie Molander
Alexandra Liubomirova
Linda Tuominen
Andreas Nyberg
Elin Thorsell
Ingrid Kytöharju
Sofia Hallberg
Mervi Lähteenmäki

VIOLIN II

Annie Svedlund
Hanna Nilhammer
Isa Hammarsten
Diana Lewtak
Helena Pechter
Natalia Cid Iriarte
María González
Rocio Vilaplana

VIOLA

Sebastian Lee
Urszula Lechowicz
Nathalie Bertilsson
Björn Stensen
Jill Johansson
Kristina Halvordsson
Sara Wallin

CELLO

Ruth Spargo
Julie Peat
Johanna Niederbacher
Katarzyna Martynkiewicz
Irene Alvar Rozas
Gonzalo Meseguer

KONTRABAS

Hans Adler
Michael Carlqvist
Joel Larsson
Madis Jürgens

FLÖJT

Helen Benson
Aurore Dyé
Edit Barocsai
Marta Barroso

OBOE

Gabriella Eeles
Alejandro Vela Recio
Sandra Simón Monje

KLARINETT

Lucy Rugman
Roberto Sánchez Barreiro
Rickard Strähle

FAGOTT

Nicholas Macorison
Samer Massaad
Pedro Pérez Conejero
Xavier Vidal

HORN

Virginia Simon Monje
Tora Moe Fause
Alexander Hambleton
Martino Torquati

TRUMPET

Kristine Aukner
Niklas Åslund

TROMBON

Daniel Hedin
Sho Matsuzaki
Johannes Elmberg

PUKOR

Angelina Mangs

ORKESTERKOORDINATOR

Maria Andersson

ORKESTERVAKTMÄSTARE

Staffan Abrahamsson, Bjarne Jakobsson,
Angelina Mangs, Karl Wassholm

KOMMANDE FÖRESTÄLLNINGAR OCH KONserter

MUSIK TILL LUNCH: NORDIC SOUNDS

Tisdag **23** oktober kl 12.15, Artisten, Sjöströmsalen
Musikerstudenter från improvisationutbildningen spelar musik förknippad med saxofonisten Jan Garbarek i konsertsalens formidabla akustik. Ledning: Anders Hagberg
Fri entré, ingen förbokning

MÄSTARMÖTE PÅ CELLO OCH PIANO

Tisdag **23** oktober kl 19.00, Artisten, Sjöströmsalen
Arr: Göteborgs kammarmusikförening
Mats Lidström och Bengt Forsberg – virtuoser på sina instrument cello och piano i en spännande mix av gammal och ny repertoar.
Entré: 150:– (ordinarie) 100:– (medlemmar) 50:– (ungdomar & studerande)
Biljetter vid entrén från en timme före konserten

MUSIK PÅ KONSTMUSEET

Onsdag **24** oktober kl 18.00, Göteborgs konstmuseum
Vilka melodier och klanger kan konsten inspirera till? Studenter i improvisationsmusik utgår ifrån platsen, rummet och konstverken i en konsert på Göteborgs konstmuseum. Under ledning av Anders Hagberg, lärare i improvisation.
Entré: 40:– (årsbiljett som gäller året ut), fri entré under 25 år

MUSIK TILL LUNCH: IMPROVISATION

Tor **25** okt och fre **26** okt kl 12.15, Artisten, Lindgrensalen
Improvisationsstudenter vid Högskolan för scen och musik bjuder på jazz till lunch. Höstens ensemblekonstellationer avlöser varandra.
Fri entré, ingen förbokning

Med reservation för ändringar!

BESÖKSADRESS Artisten, Fågelsången 1, bakom Konstmuseet

POSTADRESS Box 210, 405 30 Göteborg

BILJETTER biljett@hsm.gu.se, www.hsm.gu.se eller 031-786 4001 mån–fre 11–12

INFORMATION 031- 786 4043 www.hsm.gu.se